

30.8.2013

Lausunto

Ympäristöministeriö
s-postilla kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausuntopyyntö 28.6.2013: YM: Rakentamisen materiaalitehokkuuden toimenpideohjelman valmistelevalle työryhmälle loppuraporttiluonnos, pvm 28.6.2016

Sitra kiittää mahdollisuudesta kommentoida otsikon raporttiluonnosta. Aihe on erittäin tärkeä ja ajankohtainen.

Raportin tarkastelukulma keskittyy pitkälti rakennusjätteeseen. Rakentamisen materiaalitehokkuutta voidaan merkittävästi parantaa myös suunnittelemalla kokonaisvaltaisemmin. Tarkasteltaessa materiaalitehokkuutta laaja-alaisesti on syytä kiinnittää huomiota myös rakentamisen tarvetta ja mihin rakentaminen sijoittuu.

Tarvitaan kokonaisvaltainen kuva rakentamisen ympäristövaikutuksista Suomessa. Nykytilanteen tarkastelu antaa turhan kapean kuvan pitkän aikavälin kehityksestä. Jatkossa rakennukset käyttävät uusiutuvia ja päästöttömiä energiamuotoja (tavoitevuosi 2050). Tällöin materiaalien osuus ja suhteellinen merkitys kiinteistöjen ympäristövaikutuksissa kasvaa oleellisesti.

Jatkossa on dokumentoitava ja eriteltävä entistä paremmin rakentamisen toteutuneet määrätiedot. Toteutuneiden määrien ja materiaalien tilastointia voidaan huomattavasti parantaa hyödyntämällä nykyisiä digitaalisia suunnittelutyökaluja. Rakennushankkeen lopussa voidaan esim. rakennusosittain päivittää määrät ja materiaalitiedot vastaamaan toteutunutta. Tämä parantaa myös resurssitiedon hallintaa ja sähköisten materiaalipankkien toimintamahdollisuuksia. Avoin tieto ja tiedonvaihto lisäävät kierrättämisen mahdollisuuksia.

Jätteen tuottajavastuuta pitää harkita esim. elektroniikkaromun periaatteita soveltaen. On paljon hankkeita, joissa esim. rakennuksen sisä rakenteita uusitaan kaupallisista syistä, ei materiaalin heikon kunnon takia. Tällaiset materiaalit olisi hyvä kierrättää/uudelleen käyttää.

Muuntojoustavuuden määritelmää on tarkennettava ja syvennettävä. Yhdelle joustavuus tarkoittaa vain väliseinien siirrettävyyttä, toiselle se hyvinkin laajasisältöinen.

Työryhmän loppuraportissa on vain lyhyt viittaus elinkaariarviointiin (LCA-laskenta), jonka yleistyminen olisi toivottavaa. CEN-työryhmän standardilaskentamalli (EN 15978 ja EN 15804) rakennustuotteiden tai rakennustason ympäristövaikutuksista tarjoaa mahdollisuuden vertailla esimerkiksi eri betonivalmistajien tuotteita ja niiden ympäristövaikutuksia.

Esimerkkejä vihreän talouden hankkeista, joita Sitra on käynnistänyt:

Teolliset symbioosit

Teollinen symbioosi on useamman yrityksen muodostama kokonaisuus, jossa toisiaan täydentävät yritykset tuottavat toisilleen lisäarvoa hyödyntämällä tehokkaasti raaka-aineita, teknologiaa, palveluja ja energiaa. Toisen jäte tai tuotannon sivuvirta voi olla toisen yrityksen raaka-ainetta ja päinvastoin. Näin kustannuseräksi koettu jäte tai tuotannon sivuvirta muuttuu rahanarvoiseksi tuotannon tekijäksi.

Sitra vauhdittaa teollisten symbioosien muodostumista Suomessa. Tavoitteenamme on saada aikaan uusia menestysmalleja ja toimintatapoja sekä tunnistaa uutta ainekiertoihin liittyvää osaamista. Esimerkit rakennusmateriaalien tehokkaammasta kierrättämisestä ovat vielä vähissä, lukuun ottamatta maarakentamista, jossa voimalaitosten polttotuhkaa on käytetty maantäyttöaineena. <http://www.sitra.fi/talous/teolliset-symbioosit>

Resurssiviisas alue

Sitra ja Jyväskylän kaupunki ovat aloittaneet resurssiviisauteen keskittyvän hankekokonaisuuden, jonka tarkoituksena on edistää resurssien tehokkaampaa ja järkevämpää käyttöä, kohentaa alueen taloutta ja samalla vähentää haittoja ympäristölle. Sitra pyrkii mm. edistämään eri toimijoiden välisen ylijäämä- tai sivumateriaalien hyödyntämistä erilaisten työkalujen avulla. Hankekokonaisuudessa kokeillaan mm. maa-ainespankkia, jonka tavoitteena on vähentää tarvetta maamassojen kuljettamiseen, turhaan kaivamiseen ja käyttää maa-aineista yleisesti tehokkaammin. Lisätietoa: <http://www.sitra.fi/ekologia/resurssiviisaus>

Sitra on tunnistanut sekä teollisiin symbiooseihin että resurssiviisaan alueen kohdalla keskeisen tarpeen saada yritysten ja yhdyskunnan tuottamat materiaalivirrat ja niihin liittyvä mittausdata tehokkaammin käyttöön, esimerkiksi avoin tieto – mallin mukaisesti. Kun resurssisiin liittyvää kuormitus- ja seurantadataa avataan uusille toimijoille, tarjoaa tämä mahdollisuuden luoda uutta liiketoimintaa ja lisäarvoa materiaalien tuottajille ja potentiaalisille käyttäjille. Keskeistä on myös materiaalivirtojen visualisointi esimerkiksi paikkatietojärjestelmässä.

Näiden aiheiden eteenpäin vienti edellyttää laajaa yhteistyötä eri osapuolten kesken.

Helsingissä 30.8.2013

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto

Johtaja Jukka Noponen
puh. 040 5874323
jukka.noponen@sitra.fi